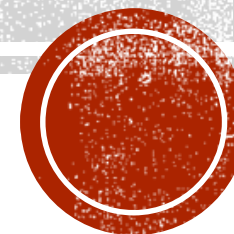

NÁRODNÍ STRATEGIE DIGITALIZACE

46. celostátní seminář knihovníků muzeí a galerií

21. 9. 2022

NÁRODNÍ STRATEGIE DIGITALIZACE

- Podnětem k vytvoření národní strategie digitalizace bylo vydání nové Koncepce rozvoje knihoven na roky 2021-2027
- Bod 45, priorita III., Digitální fondy a data
- Zpracovává NK ČR společně s pracovní skupinou pro prioritu III.
- Sběr dat; 2 dotazníkové šetření; sepsání návrhu; připomínkování
- Zveřejnění podzim 2022

*grafiky jsou převzaty z

<https://digitalbevaring.dk/>

NÁZEV? ÚČEL?

- ~~Národní strategie digitalizace knihovních fondů~~
- ~~Národní strategie digitalizace novodobých knihovních fondů s přihlédnutím na historické fondy~~

Národní strategie digitalizace novodobých knihovních fondů

- ~~Popsat celý proces digitalizace~~
- ~~Popsat práci s digitálními daty~~
- ~~Popsat možnosti prezentaci digitalizovaných dat~~

Strategie má zdůrazňovat možnosti výběru titulů na digitalizaci

CO VE STRATEGII NAJDETE

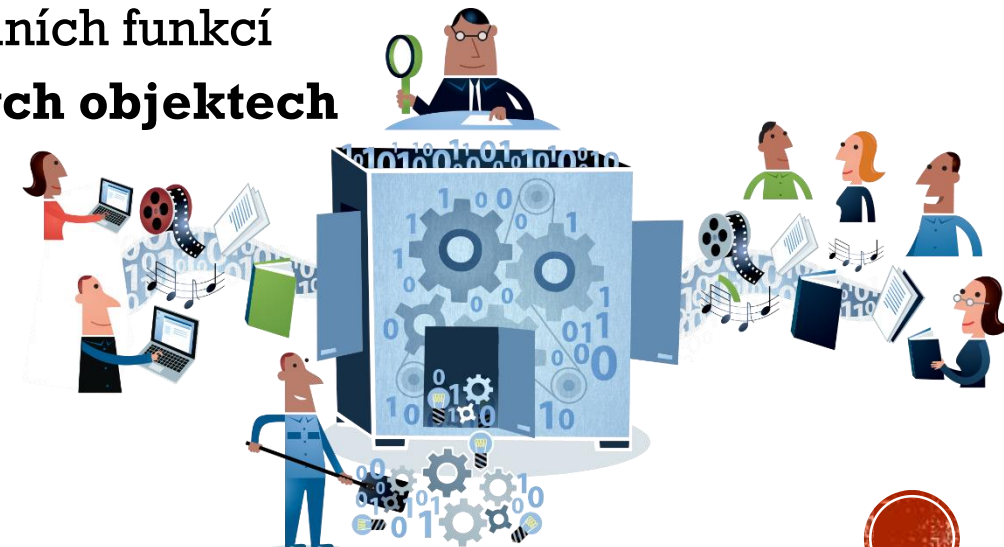
- Strategické dokumenty pro digitalizaci knihovních fondů
- Systém knihoven v ČR – **typy knihoven**, typologie dokumentů v knihovních fondech
- Základní teze národní strategie digitalizace – **cíle**, digitální knihovny a jiné prezentační softwary, Registr digitalizace
- Současný stav digitalizace v ČR
- **Kritéria výběru na digitalizaci**
- **Návrhy dalších postupů pro zapojení se do digitalizace pro jednotlivé typy knihoven**

TYPY KNIHOVEN

- Knihovní zákon zná 4 typy knihoven (NK ČR, MZK, Macen; krajské; základní; specializované)
- Strategie rozděluje knihovny podle potenciálu zapojit se do procesu digitalizace v ČR:
  - **NK ČR + MZK**
  - **Krajské knihovny**
  - **Základní knihovny** pověřené výkonem regionálních funkcí
  - **Specializované knihovny umístěné ve veřejných objektech**
  - **Knihovny Akademie věd**
  - **Vysokoškolské knihovny**
  - **Knihovny muzeí a galerií**
  - **Archivní knihovny**

CÍLE DIGITALIZACE

- Všeobecným cílem digitalizace novodobých fondů je zpracování národní produkce a bohemikálních dokumentů v tom nejširším slova smyslu
- Cílem digitalizace historických fondů se od novodobých může lišit, starší produkce se digitalizuje exemplářově
- *Každý typ knihoven má jiný cíl*

KRITÉRIA VÝBĚRU NA DIGITALIZACI

- Obecná kritéria pro novodobé dokumenty pro všechny typy knihoven:

Ochranné reformátování – ohrožené degradací papíru nebo častým užíváním, nedostupnost zařízení, na kterých by bylo možné dokument přehrát

Výběrová digitalizace – unikátní a obsahově zajímavé tituly

Systematická digitalizace – signaturní řady, podle uspořádání svazků na regálech, kompletace titulů

- Další kritéria:

Destruktivní digitalizace

Díla nedostupná na trhu

Autorsky volná díla

KRITÉRIA VÝBĚRU NA DIGITALIZACI

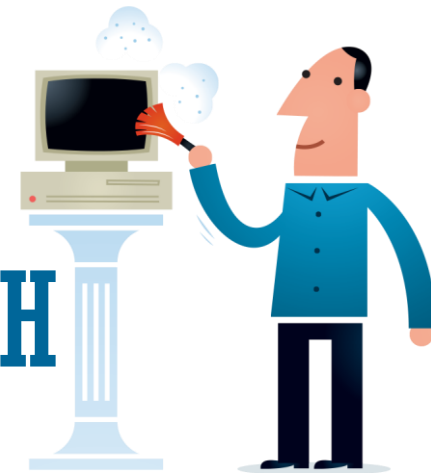
- Krajské knihovny – digitalizace regionálních titulů vážící se ke kraji
- Základní knihovny pověřené regionální funkcí – podpora krajských knihoven
- Specializované knihovny – digitalizace titulů, jež se váží k tematickému zaměření knihovny
- Archivní knihovny – tituly navázané na lokalitu či specializaci archivu, uživatelsky žádané dokumenty
- Vysokoškolské – tituly žádané studenty, obsahově zaměřené na fakulty vysokých škol nebo tituly vydané danou univerzitou nebo fakultou
- NK ČR + MZK - tituly mající všeobecný význam, zpracování celospolečensky žádaných titulů

KRITÉRIA VÝBĚRU NA DIGITALIZACI V MUZEJNÍCH A GALERIJNÍCH KNIHOVNÁCH

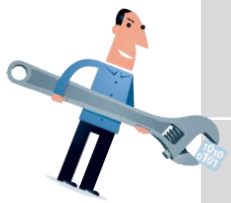
- Výběrová digitalizace – vybírat na digitalizaci takové tituly, které jsou důležité pro zaměření muzea nebo galerie, unikátní pro lokalitu, ve které se instituce nachází, tituly, které se váží na sbírky, jež jsou v instituci uchovávány
- Systematická digitalizace – výběr podle uložení a uspořádání fondu na regálech, kompletace titulů, výběr dle signaturních řad
- Výhodou může být fungující krajská digitalizační jednotka, do které je možné tituly zařadit, anebo spolupráce mezi krajskou knihovnou a muzejními a galerijními knihovnami v rámci zápůjčky na digitalizaci. Další možností je zapojení se do dotačních programů VISK 6, 7

NÁVRHY POSTUPŮ PRO JEDNOTLIVÉ TYPY KNIHOVEN

TYP KNIHOVEN	SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY	DALŠÍ POSTUP
NK ČR + MZK	Sdílená digitalizace, největší producenti digitalizace knihovních fondů	Nelze ve velké míře přidávat do linky dokumenty jiných institucí/ jiné typy dokumentů	Usilovat o posílení provozů v NK ČR a MZK zajištěním obměny SW, využití nových technologií
KRAJSKÉ KNIHOVNY	Možnost spolupráce na digitalizaci s ostatními institucemi v kraji	Nevyrovnanost jednotlivých krajů, ne všude funguje krajská digitalizační jednotka	Kompletace regionálních periodik z fondů jiných institucí v kraji
ZÁKLADNÍ KNIHOVNY	Znalost významných titulů v rámci regionu	Malý počet zaměstnanců věnující se digitalizaci	Podporovat krajské digitalizační jednotky například zápůjčkami
SPECIALIZOVANÉ KNIHOVNY VEŘEJNÉ	Nejdůležitější oborové knihovny v ČR	Instituce neberou digitalizaci jako prioritní činnost	Vytvořit si strategie digitalizace nebo digitalizační plány
KNIHOVNY AV	Zaměření na vědeckou komunitu	Ne všechny ústavy chtějí být centralizovaně digitalizovány KNAV	
ARCHIVNÍ KNIHOVNY	Archivy mají vybudované interní digitalizační linky	Digitalizace knihovních fondů není prioritní	Zahájení užší spolupráce mezi archivy a knihovnami v kraji
VYSOKOŠKOLSKÉ KNIHOVNY	Knihovny mají velké množství knihovních fondů	V některých fakultách není ze strany studentů poptávka po digitalizaci starší produkce	Vytvoření metodického centra pro digitalizaci při Asociaci vysokých škol ČR

NÁVRHY POSTUPŮ PRO JEDNOTLIVÉ TYPY KNIHOVEN

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
Specializované knihovní fondy	Digitalizaci se věnují pouze jednotlivci
Výborná znalost fondu	Knihovní dokumenty vs. sbírkové předměty
Ochota knihoven na spolupráci	V některých knihovnách neexistuje elektronický katalog/instituce nepřispívá do Souborného katalogu

DALŠÍ POSTUP

Propojit krajské zástupce AMG se zástupci krajských knihoven

Společně „tlačit“ na zřizovatele v kraji, aby došlo k modernizaci krajských digitalizačních jednotek

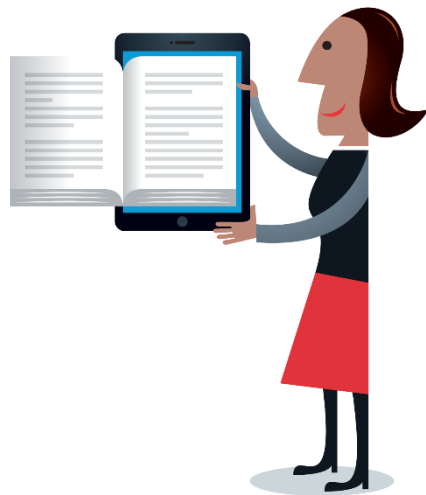

SHRNUTÍ PRO MUZEJNÍ A GALERIJNÍ KNIHOVNY

- **Velký počet knihoven (238 k roku 2020)**
- **Poměrně velké množství fondů (9 110 tisíc k roku 2020)**
- **Malý počet zaměstnanců (281 k roku 2020)**

- **V některých muzejních a galerijních knihovnách jsou uchovány unikátní tituly**
- **Některé knihovny již spolupracují s krajskými digitalizačními jednotkami, nebo využívají dotační mechanismy**

Děkuji za pozornost!

Mgr. Bc. Michaela Bežová

michaela.bezova@nkp.cz

Oddělení koordinace postupů správy a reformátování knihovních fondů

Národní knihovna České republiky

